

Praha 23. 7. 2008

29

Činnost ambulantních psychiatrických zařízení v roce 2007

Activity of out-patient establishments of psychiatric care in 2007

Souhrn

Počet ambulantních psychiatrických ošetření - vyšetření klesl oproti předchozímu roku o 1 % (tj. na 2 632 027 vyšetření), ale nárůst byl zaznamenán u počtu prvních ošetření (o 1,1 %). Celkově bylo v roce 2007 ošetřeno 464 836 pacientů, psychiatrickou péčí vyhledávaly častěji ženy. Aktuální informace o činnosti oboru psychiatrie přináší také údaje o struktuře prvních ošetření v ambulantních psychiatrických zařízeních, mírách incidence a prevalence vybraných skupin psychiatrických diagnóz a jejich regionální diferenciaci a o počtech vyšetření na HIV, HAV, HBsAg a HCV provedených na ambulantních odděleních a pracovištích psychiatrie a sexuologie.

Summary

Number of psychiatric examinations has decreased about 1 % since previous year (it is exactly 2 632 027 examinations), but growing number of first psychiatric examinations in out-patient care has been founded (about 1.1 %). Altogether 464 836 patients were treated in 2007; women often needed psychiatric care. Actual information about activity in branch of psychiatry contents also data about structure of first psychiatric examinations in out-patient care, incidence and prevalence of selected psychiatric groups of diagnoses and their regional dislocation and about number of examinations on HIV, HAV, HBsAg and HCV realised in psychiatric departments and establishments of out-patient care.

Aktuální informace o činnosti oboru psychiatrie čerpá z údajů pravidelného ročního sběru dat v rámci programu statistických zjišťování NZIS, konkrétně z ročního výkazu o činnosti zdravotnických zařízení pro obor psychiatrie. Tento výkaz vyplňují každoročně všechna ambulantní pracoviště psychiatrie, ambulantní pracoviště AT, sexuologie, gerontopsychiatrie včetně ambulantních částí nemocnic, zařízení poskytující parciální hospitalizaci (stacionáře), zařízení krizové intervence, pracoviště drogové závislosti, ambulantní pracoviště psychiatrických léčení a zařízení pro léčbu drogových závislosti. Vyplňování se týká všech zdravotnických zařízení bez ohledu na jejich zřizovatele.

V roce 2007 bylo v České republice celkem 794 ambulantních oddělení a pracovišť psychiatrie (o 3 zařízení víc než v roce 2006). Návratnost výkazu byla 94,84 %. Přílohu výkazu A013 vyplnilo celkem 372 oddělení a pracovišť, která zajišťovala péči o AT pacienty, o 4 % méně než v roce 2006.

Činnost na odděleních a pracovištích psychiatrie zajišťovalo celkem 1 204,30 odborných pracovníků (přepočtené počty včetně smluvních pracovníků). Z celkového počtu bylo 694,91 lékařů, z nich 661,81 mělo specializaci v oboru psychiatrie. Počet zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí (ZPBD) činil 409,69 úvazku, psychologů 69,05 úvazku a ostatních odborných pracovníků 30,65 úvazku. Ve srovnání s rokem 2006 došlo k úbytku úvazků odborných pracovníků o téměř 2 %, tj. o 24,39 úvazku. V samostatných ordinacích lékařů specialistů poskytovalo péči více než 66 % z celkového počtu

odborných pracovníků, v ostatních ambulantních zařízeních 7 % a v ambulantních částech lůžkových zařízení necelých 27 % odborných pracovníků.

Celkem bylo na odděleních a pracovištích psychiatrie provedeno 2 632 027 vyšetření - ošetření, o 1 % méně než v předešlém roce. Od roku 2000 jejich počet vzrostl o 28 %. Celkem bylo ve sledovaném roce ošetřeno 464 836 pacientů (rovná se počtu prvních ošetření) a proti předešlému roku došlo k jejich nepatrnému nárůstu o více než 1 %. Při porovnání s rokem 2000 dochází u dospělé populace k nárůstu počtu pacientů o více než třetinu (34 %) a rychleji roste počet žen než mužů. Počet pacientů ve věkové skupině 0–19 let během posledních sedmi let klesl o více než 7 %.

Stejně jako v předešlých letech i v roce 2007 vyhledaly psychiatrickou péči častěji ženy než muži. Jejich podíl na celkovém počtu vyšetření i na počtu prvních vyšetření činil přibližně 60 %, a jejich podíl byl téměř stejný i při srovnání v jednotlivých krajích.

Statisticky je sledována prevalence (počet léčených pacientů v daném roce) u vybraných skupin diagnóz. Nejčastějšími vyšetřeními u pacientů byly stejně jako v předešlých letech neurotické poruchy (38,3 %) a afektivní poruchy (19,5 %). Dalšími častými poruchami, které byly u pacientů diagnostikovány, byly organické duševní poruchy a schizofrenie, i když jejich výskyt byl v porovnání s předchozími skupinami diagnóz již nižší a podíl ošetření pro tato onemocnění byl u organických duševních chorob 10,6 % a u schizofrenie 8,6 %.

Proti předchozímu roku nedošlo u většiny sledovaných diagnóz k většímu nárůstu či úbytku pacientů. K většímu poklesu počtu pacientů došlo pouze u neurčených duševních poruch, a to o téměř 15 %. Také u vývojových poruch mužských pohlavních orgánů se snížil počet pacientů o téměř 40 %, tj. o 66 pacientů.

Nejvyšší míra prevalence u vybraných psychiatrických diagnóz byla zjištěna stejně jako v předchozích letech u skupin diagnóz neurotické poruchy (177,2 ošetření na 10 tisíc obyvatel), afektivní poruchy (90,4 ošetření) a organické duševní poruchy (49,2 ošetření).

Celková míra prevalence byla nejvyšší v Hl. městě Praze, a to téměř o 70 % vyšší než průměr za republiku a v Olomouckém kraji (o necelých 44 % vyšší). Hluboko pod celorepublikovým průměrem byl tento ukazatel v Karlovarském kraji (o 39 %) a ve Středočeském kraji, a to o téměř 32 %. Je nutné upozornit, že jsou pacienti sledováni podle sídla zdravotnického zařízení, nikoli podle adresy trvalého bydliště.

Dále je sledována incidence (počet nově zjištěných onemocnění) u vybraných skupin diagnóz. Také tento ukazatel byl nejvyšší u neurotických poruch (42,6 % z celkového počtu nově zjištěných onemocnění), afektivních poruch (15,2 %) a u organických duševních poruch (11,2 %).

Míra incidence a prevalence u vybraných psychiatrických diagnóz byla jednou z nejvyšších v Hlavním městě Praze vyjma skupiny diagnóz mentální retardace, které v tomto kraji byly hluboko pod celorepublikovým průměrem.

Míra incidence a prevalence byla vyšší v ostatních krajích než v Hlavním městě Praze především u diagnózy F10 - poruchy vyvolané alkoholem. Nejvyšší incidenci i prevalenci u této diagnózy měl Olomoucký kraj, a to více než dvakrát vyšší míru incidence a více než o dvě třetiny vyšší prevalenci než průměr za ČR. Dále byly tyto ukazatele vyšší v ostatních krajích u skupiny diagnóz vývojové poruchy v dětství a adolescenci, kde byla nejvyšší míra incidence i prevalence v Královéhradeckém kraji (o více než 43 % resp. 63 % vyšší než celorepublikový průměr).

Z porovnání počtu pacientů v jednotlivých skupinách psychiatrických diagnóz podle pohlaví je zřejmé, že se ženy častěji potýkají s afektivními, neurotickými a organickými duševními poruchami, kde tvoří kolem 65 % a schizofrenií (více než 55 % žen z celkového

počtu pacientů). Muži jsou častěji ošetřováni v souvislosti s poruchami vyvolanými alkoholem a ostatními psychoaktivními látkami a s vývojovými poruchami v dětství a adolescenci. Měli také významný podíl vyšetření na diagnózu patologické hráčkosti (více než 90 % z 1 286 vyšetření), sexuální poruchy/deviace (více než 78 % z 3 149 vyšetření) a sexuální dysfunkce (třetí čtvrtina z 9 688 vyšetření).

I přesto, že děti do 20 let tvořily v roce 2007 pětinu z celkového počtu obyvatel ČR, byl jejich podíl u vybraných skupin diagnóz pouze 10 % z celkového počtu pacientů. Větší podíl dětských pacientů byl pouze u vývojových poruch mužských pohlavních orgánů, a to téměř 57 %, u mentálních retardací, a to jedna čtvrtina z celkového počtu pacientů s touto diagnózou a u poruch vyvolaných ostatními psychoaktivními látkami (více než 15 % pacientů ve věkové skupině 0–19 let).

U dětí ve věku 0–14 let byly nejčastější diagnózou vývojové poruchy v dětství a adolescenci a neurotické poruchy, pro které se léčilo dohromady téměř 85 % z celkového počtu pacientů této věkové kategorie.

Na ambulantních odděleních a pracovištích psychiatrie a sexuologie bylo ve sledovaném roce provedeno celkem 1 911 vyšetření na HIV, z toho u 3 osob byl provedený test pozitivní. Dále bylo vyšetřeno 1 999 vzorků na HAV (hepatitis A virus způsobující virový zánět jater typu A), 2 631 vzorků na HBsAg (australský antigen, jehož přítomnost svědčí o onemocnění, eventuálně o nosičství virového zánětu jater typu B) a 2 393 testů na HCV (hepatitis C virus způsobující virový zánět jater typu C). Pozitivní výsledek byl zjištěn u 154 vyšetření v případě HAV, 137 v případě HBsAg a 813 na virus HCV.

V roce 2007 došlo stejně jako v předchozím roce k meziročnímu poklesu celkového počtu ošetření - vyšetření, a to o 1% (o 30 275 vyšetření), ale vzrostl počet prvních vyšetření, tedy počet vyšetřených osob na duševní poruchy o více než 1 % (o 6 336 pacientů). Největší nárůst míry incidence proti roku 2006 byl zaznamenán u skupiny diagnóz F11–F19 - poruchy způsobené ostatními psychoaktivními látkami, a to o 6,2 %. Míra prevalence vzrostla u vybraných diagnóz jen nepatrně nebo byla nižší než v roce 2006.

Vypracovala: Ing. Blanka Nechanská

Míra incidence a prevalence vybraných psychiatrických diagnóz

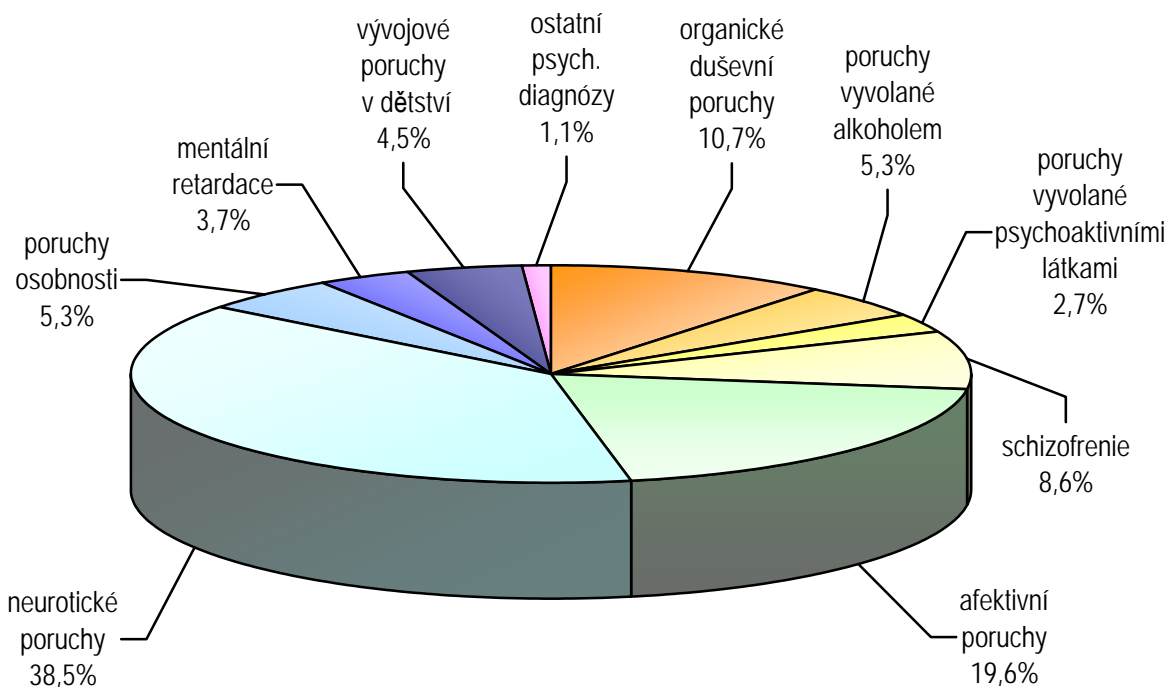
Kraj	Organické duševní poruchy F00–F09		Poruchy vyvolané alkoholem F10		Poruchy vyvol. ostat. psychoaktiv. látkami F11–F19		Schizofrenie F20–F29		Afektivní poruchy F30–F39		Neurotické poruchy F40–F48 F50–F59	
	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.
	na 10 000 obyvatel											
Hl. m. Praha	13,0	68,4	7,1	30,8	10,3	34,7	4,6	54,5	35,3	170,7	82,1	299,6
Středočeský	10,4	42,7	4,3	14,0	2,4	9,5	2,2	23,9	12,9	67,8	32,1	124,1
Jihočeský	9,1	44,1	3,9	14,5	2,0	7,3	3,6	36,0	13,7	83,0	36,8	160,6
Plzeňský	18,8	49,8	7,5	21,1	5,1	19,1	6,7	36,8	21,2	81,6	61,3	200,7
Karlovarský	9,7	32,0	2,6	10,9	2,7	5,8	2,4	26,3	16,4	48,9	33,4	96,6
Ústecký	9,7	41,9	2,4	11,8	2,8	12,5	3,2	38,7	10,3	76,1	38,4	159,5
Liberecký	6,4	25,5	5,1	18,2	2,2	6,0	3,1	37,1	11,8	74,0	40,2	151,9
Královéhradecký	8,7	37,5	6,1	21,9	2,8	10,4	5,3	39,4	11,4	91,8	43,5	191,4
Pardubický	11,9	56,6	5,0	17,8	0,9	2,2	5,2	42,5	13,2	85,5	35,6	135,2
Vysočina	7,7	40,0	3,5	16,6	2,1	7,3	2,3	29,1	18,4	110,5	29,2	116,4
Jihomoravský	18,1	50,7	6,7	27,1	5,5	11,1	4,8	40,9	17,8	91,9	60,6	204,5
Olomoucký	14,2	62,2	12,5	40,8	4,5	13,6	5,2	54,0	25,5	128,1	56,7	245,7
Zlínský	12,3	36,1	11,0	38,8	1,2	2,6	4,1	42,1	11,8	51,7	37,0	125,8
Moravskoslezský	15,0	60,7	7,6	35,9	1,8	8,9	4,1	41,7	9,4	58,2	41,1	148,5
ČR	12,4	49,2	6,2	24,2	3,7	12,3	4,1	39,6	16,9	90,4	47,3	177,2

Kraj	Poruchy osobnosti F60–F63 F68–F69		Sexuální poruchy F64–F66		Mentální retardace F70–F79		Vývojové poruchy v dětství a adolescenci F80–F98		Neurčená duševní porucha F99		Neplodnost N46,N97		Vývojové poruchy mužských pohl. orgánů Q53–Q55	
	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.
	na 10 000 obyvatel													
Hl. m. Praha	10,3	50,2	1,9	10,9	1,0	7,8	8,2	24,2	1,3	4,9	8,6	13,7	0,1	0,5
Středočeský	3,9	15,3	0,1	1,1	1,7	15,8	2,3	9,4	0,2	0,6	2,3	4,5	-	-
Jihočeský	3,6	18,7	0,1	1,4	1,4	15,6	5,9	19,2	0,1	0,1	0,7	1,4	-	-
Plzeňský	5,8	36,6	0,4	0,6	3,5	21,4	7,7	15,9	2,9	5,3	0,3	0,3	-	-
Karlovarský	4,7	12,4	0,2	0,3	1,5	19,5	4,9	17,1	0,1	1,0	-	-	-	-
Ústecký	4,3	19,1	0,4	3,7	2,7	22,1	8,6	29,4	0,9	1,5	3,8	4,2	0,3	0,3
Liberecký	3,1	15,8	0,0	3,1	1,8	10,6	6,8	26,6	0,3	0,5	1,5	6,2	-	-
Královéhradecký	5,0	32,2	0,1	1,7	1,8	19,5	8,6	33,5	0,4	0,8	-	1,4	-	-
Pardubický	2,4	16,2	0,2	0,5	2,1	20,9	7,1	14,5	0,4	1,4	-	-	-	-
Vysočina	3,7	16,6	1,5	2,5	1,6	16,4	2,9	11,6	0,1	0,4	-	-	-	-
Jihomoravský	5,1	22,1	0,3	4,5	2,1	16,6	6,2	26,8	0,3	0,4	0,2	0,3	0,1	0,2
Olomoucký	11,9	38,7	0,8	3,5	2,4	26,9	7,5	24,1	4,7	7,8	-	0,0	-	-
Zlínský	3,3	12,1	-	0,1	2,1	17,3	5,6	18,8	0,5	0,6	-	-	-	-
Moravskoslezský	3,3	18,8	0,2	1,2	1,9	18,3	4,0	17,5	0,1	0,2	0,2	0,2	-	-
ČR	5,2	24,4	0,5	3,1	1,9	17,2	6,0	20,6	0,8	1,8	1,7	2,9	0,0	0,1

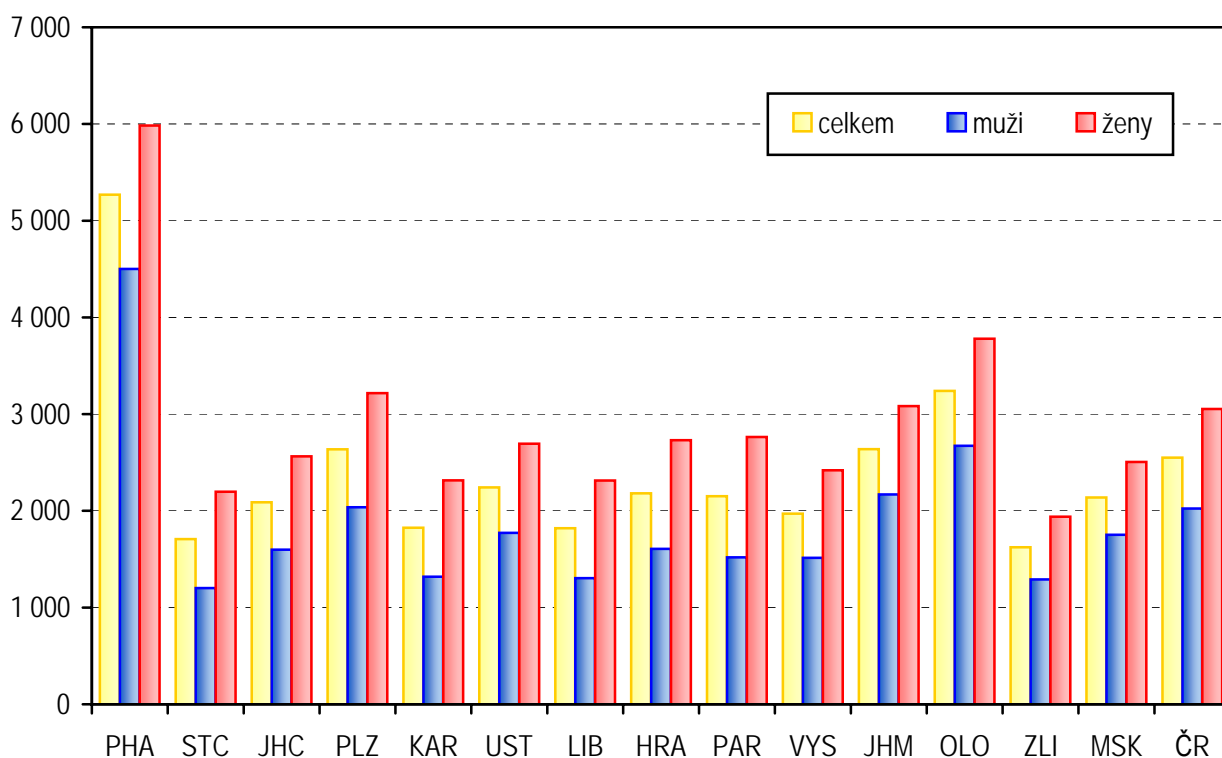
Vybrané diagnózy podle pohlaví a věkových skupin

Vybrané diagnózy	Celkem	z toho v procentech			
		ženy	0–14 let	15–19 let	20 let a více
organic. dušev. poruchy (F00–F09)	50 791	62,9	0,5	0,7	98,8
poruchy vyvolané alkoholem (F10)	24 947	33,7	0,1	3,4	96,5
poruchy vyvolané ostatními psychoaktivními látkami (F11–F19)	12 732	34,0	0,6	14,9	84,6
schizofrenie (F20–F29)	40 906	55,4	0,2	2,5	97,3
afektivní poruchy (F30–F39)	93 277	68,5	0,5	2,7	96,8
neurotické poruchy (F40–F48, F50–F59)	182 911	67,7	2,0	4,6	93,4
z ř. 46 sexuální dysfunkce (F52)	9 688	25,5	0,3	4,8	94,9
poruchy osobnosti (F60–F63, F68–F69)	25 186	46,5	0,7	7,2	92,1
z ř. 48 patologické hráčství (F63.0)	1 286	9,5	2,1	6,6	91,3
sexuální poruchy/deviace (F64–F66)	3 149	21,5	1,0	5,0	94,1
mentální retardace (F70–F79)	17 741	43,0	13,2	12,2	74,6
vývojové poruchy v dětství a adolescenci (F80–F98)	21 273	31,9	75,2	24,8	x
neurčená duševní porucha (F99)	1 886	47,0	2,9	13,6	83,5
neplodnost (N46,N97)	3 026	27,1	0,0	1,9	98,1
vývojové poruchy mužských pohlavních orgánů (Q53–Q55)	97	x	24,7	32,0	43,3

Struktura počtu prvních ošetření v ambulantních psychiatrických zařízeních v roce 2007 - skupiny psychiatrických diagnóz

Počet ambulantních ošetření - vyšetření v oboru psychiatrie na 10 000 obyvatel

Podíl prvních ošetření ve sledovaném roce na vybrané diagnózy podle pohlaví

